

سطح و عمق پایگاه اجتماعی جریان های سیاسی در عراق باشد و برای ارزیابی چنین مهمی، همانا متغیرها و فاکتورهای متعدد دیگری را نیز باید در نظر داشت که یکی از اولیه ترین آنها همانا سهم سید رای و هر جریان از مجموع واجدان شرایط رای و افراد شرکت کننده در انتخابات است. در نتیجه می باید میان تعداد کرسی ها (که امری حقوقی و البته در جای خود دارای اثر قانونی جدی و مؤثر است) و محبوبیت حامل تاثیر سیاسی و قانونی خاصی نباشد) تمییز و تفکیک قائل بود. مگر آن که کثرت کرسی ها با تفوق قاطع میزان رای همراه و ملازم باشد.

علل شکست فتحی ها در کسب حداکثر کرسی ها

با گذار از تحلیل این منطق، پرسشی که مطرح است آن است که چطور جریان های نزدیک به ایران با وجود برتری آرا (که نشان دهنده وضعیت بهتر این گروه ها در افکار عمومی در مقایسه با دیگر گروه های شیعی است) در کسب کرسی های لازم و متناسب ناکام ماندند؟! این پرسش بسیار مهمی است که رمزگشایی از آن می تواند پاسخ پرسش های دیگری را نیز به همراه داشته باشد. واقعیت آن است که اگرچه نمی توان وجود تقلب و تخلفات گسترده را در هر انتخاباتی در عراق نادیده گرفت با این حال تحلیل کمی و آماری آرای جریان های گفتمانی شرکت کننده در بیت شیعی عراق نشان دهنده آن است که گروه ها و چهره های نزدیک به ایران بیش از هر چیز از خود شکست خوردند. آرایش انتخاباتی خطای این گروه ها و به طور معین دو فاکتور مخرب تکرر نامزدی ایشان در حوزه های مختلف و بی اعتنائی نسبی به کرسی های مخصوص زنان، نقشی اساسی و محوری در دست رفتن کرسی های چشمگیری از ایشان در پارلمان پنجم عراق داشته است.

از ۱۵.۰۲٪ مجموع آرای ریخته شده در صندوق ها در سال ۲۰۱۸ (۱۶۲۸۷۸۸ رأی^[۱]) از ۱۰۸۴۰۹۸۹ رأی) به ۵۷.۱۱٪ در سال ۲۰۲۱ (۱۱۱۴۴۶۱ رأی از ۹۶۲۹۶۰۱ رأی ریخته شده) کاهش یافته است، یعنی تنها ۳۰.۴۵ درصد کاهش! و سهم آن از مجموع واجدان شرایط رای از ۶۸.۶٪ در سال ۲۰۱۸ به ۴۵.۴٪ در سال ۲۰۲۱ کاهش یافته است، یعنی حدود ۳۳٪ کاهش! روشن است که مثال های یاد شده مبنی بر عدم تناسب میان میزان آرا و کرسی ها، ناقض منطق استخراج محبوبیت و پایگاه مردمی از تعداد کرسی هاست. برای نمونه سهم جریان صدر از مجموع آرای ریخته شده در صندوق ها از ۱۳.۸٪ در سال ۲۰۱۸ به ۹.۷۵٪ در سال ۲۰۲۱ و سهم آن از مجموع واجدین شرایط رای از ۶۱.۶٪ (۲۴۳۵۲۵۳ نفر واجد شرایط رای) در سال ۲۰۱۸ به ۵۳.۳٪ در سال ۲۰۲۱ کاهش یافته است، یعنی کاهش نزدیک به ۱۰ درصدی! با این حال سهم آرای کرسی های پارلمان نسبت به دوره قبل، ۱.۳۵٪ افزایش یافته است. این در حالی است که سهم فراکسیون فتح

به ۱۷ در سال ۲۰۲۱ و به میزان ۳۱٪ در کرسی ها و ۵۹.۶۵٪ در آرا کاهش پیدا کرده است ولی باید توجه داشت که افراد حاضر در ائتلاف سال ۲۰۱۸ یا افراد پیوسته به فراکسیون آن در انتخابات چهارم، در انتخابات اخیر از طریق ائتلاف های دیگر در انتخابات حاضر شدند و پس از انتخابات نیز (با ۱۴ کرسی) در ذیل گروه چهارچوب هماهنگی (الاطار التنسیقی) مجدداً گرد هم آمده و تعداد کرسی های «فراکسیون فتح ۲۰۱۸» را به ۳۲ کرسی افزایش دادند. اگرچه مجموعاً میزان آرای مجموع این سه طیف (فتح ۲۰۱۸، منشعبین از فتح ۲۰۱۸ و افراد گرویده به فراکسیون فتح در مجلس چهارم) نسبت به سال ۲۰۱۸ حدود ۵.۱۸٪ و تعداد کرسی هایشان از ۶۹ به ۳۲ کرسی عدد کاهش داشته است با این حال در انتخابات اخیر مجموع آرای شان ۲۵.۸۸٪ بیشتر از جریان صدر است. این گروه ها با آن

در ائتلاف و همراه سازی افکار عمومی عراق تفسیر کرد؟! (جدول شماره ۴) بگذراید مثال دیگری بزنیم. در انتخابات ۲۰۲۱، ائتلاف فتح و گروه های منشعب از آن (گروه های هم پیمان در انتخابات ۲۰۱۸) ۸۶۲۷۹۶ رأی به دست آورده اند اما مجموعاً تنها موفق به کسب ۲۶ کرسی (معادل ۲.۵۵٪) کمتر از جریان صدر به دست آورده اند! اما ۴۷ کرسی کمتر از جریان صدر به دست آورده اند. با لحاظ آرای مجموع افرادی که در مجلس چهارم به فراکسیون فتح پیوستند در انتخابات اخیر نیز شرکت داشتند، مجموع آرای اعضای فراکسیون فتح در پارلمان

(از حیث کمیت آرا) مواجه شده اند. از صدری ها تا حکیم و عبادی و مالکی و فتحی ها! در واقع بخش مهمی از پدیده کاهش اقبال مردمی به احزاب جاری، در اساس به اصل مشارکت در انتخابات و از فراخور آن به گروه ها و ائتلاف های شرکت کننده در آن سرازیر شده است. نکته دوم آن که اساساً پایگاه اجتماعی رانه با تعداد کرسی که می باید با میزان آرای هر جریان فکری-سیاسی یا ائتلاف انتخاباتی سنجید. سنجش پایگاه اجتماعی براساس تعداد کرسی، مغالطه ای آشکار است. مگر آن که پیشینه بودن کرسی ها، با پیشینه بودن آرای جریان/ائتلاف نسبت به رقبای ملازم باشد.^[۱]

بهرترین مثال نقض ائتلاف چنین سنجشی را می توان در وضعیت جریان صدر بی جست که در سال ۲۰۱۸ و ۱۵۰۰۸۳۲ رأی موفق به کسب ۵۴ کرسی شده ولی در سال ۲۰۲۱ تنها با ۸۸۵۳۱۹ رأی موفق به کسب ۷۳ کرسی شده است. این بدان معناست که در این انتخابات جریان صدر با ۶۱۵۵۱۳ رأی کمتر!^[۱] (کاهش اقبال ۲۱۰.۲٪ رأی دهندگان) از دوره قبل اما ۱۹ کرسی (رشد ۳۵.۱٪ کرسی ها) بیشتر به دست آورده است. برآستی آیا بدون توجه به کاهش بیش از چهل درصدی آرای جریان صدر، صرف افزایش تعداد کرسی های این جریان را می توان به مثابه رشد محبوبیت این جریان یا موفقیت آن

نسبت میان کرسی ها و محبوبیت اجتماعی
در هفته های اخیر و با تحقق رتبه نخست ائتلاف جریان صدر در کسب کرسی های بیت شیعی، جریان ها و تحلیلگران مخالف گروه های مقاومت و جریان های نزدیک به ایران (در هر دو سوی مرزها) دائماً بر طبل شکست و از دست رفتن پایگاه اجتماعی ایشان می کوبند و مدعی آن هستند که مردم عراق از ایشان رویگردان شده اند. گروه دیگری از تحلیلگران نیز متأثر از نتایج انتخاباتی و سهم هر ائتلاف/جریان از کرسی های موجود، به تحلیل میزان محبوبیت هر جریان پرداخته اند. اگر این ادعاها صرفاً بیان سلیقه و تأمین کننده اهداف/منافع سیاسی این افراد یا بیان وضعیت عام این گروه ها در جامعه عراق طرح می شود، قابل اغماض است اما اگر چنین ادعا می شود که نتایج انتخابات عراق رابطه مستقیمی با میزان محبوبیت هر جریان/ائتلاف در میان توده مردم یا حتی رأی دهندگان دارد، به نظر می رسد باید نگاهی دگربره به نتایج انتخابات اخیر انداخت.

نخست آن که براساس آمار، اساساً انتخابات ۲۰۲۱ نسبت به انتخابات قبلی با کاهش بیش از شش درصد (قریب به دو میلیون نفر) مشارکت عمومی مواجه شده و در نتیجه تمامی گروه های شیعی، سنی و کردی نسبت به دوره قبل با اقبال کمتری

استان	واجدین شرایط	میزان شرکت کنندگان	تحالف صدر	تحالف صدر	درصد تغییرات	نماینندگان تحالف	نماینندگان تحالف	تغییرات کرسیها
بصره	۱۸۶۹۲۳۸	۶۶۱۲۶۴	۱۲۱۱۰۳	۷۸۶۵۷	-۳۵.۰۵	۵	۹	۴
مشق	۵۳۷۲۴۲	۲۰۴۸۰۸	۷۱۰۵۸	۱۷۶۶۵	-۷۵.۱۵	۲	۲	۰
میسان	۷۵۳۰۰۹	۲۷۴۰۲۶	۱۳۴۴۴۰	۱۰۵۲۷۵	-۲۱.۶۹	۵	۷	۲
ذی قار	۱۳۳۳۸۱۷	۴۸۱۰۵۶	۱۵۷۷۶۳	۷۵۶۴۵	-۵۲.۶	۶	۹	۳
قادسیه	۹۳۰۲۵۱	۳۰۱۲۷۶	۷۳۲۹۴	۳۳۴۰۶	-۵۴.۴۳	۳	۳	۰
بابل	۱۳۳۹۸۲۳	۵۲۴۷۳۸	۱۳۳۰۰۱	۹۵۵۸۹	-۵۱.۵۶	۴	۲	-۲
واسط	۸۸۶۷۹۰	۳۴۳۳۶۵	۱۰۱۴۰۲	۵۶۳۶۴	-۴۴.۴۲	۳	۵	۲
نیف	۹۶۶۶۹۹	۳۲۲۹۸۶	۹۲۲۱۹	۶۳۹۵۴	-۳۰.۶۵	۴	۵	۱
کربلا	۷۸۷۹۱۶	۳۰۶۲۶۹	۷۴۸۲۰	۵۱۰۰۵	-۳۱.۸۳	۳	۴	۱
جمسوع	۹۴۱۴۸۰۵	۳۳۳۹۷۸۸	۹۴۹۰۹۰	۵۴۱۵۶۰	-۴۲.۹۴	۳۵	۴۶	۱۱
انبار	۱۱۳۱۳۸۲	۴۶۰۳۵۱	۷۶۸۴	۸۵۱۵	-۴۶.۱۷			
صلاح الدین	۹۷۸۲۵۵	۴۱۷۳۴۷	۱۵۸۱۶					
دیالی	۱۱۱۰۵۰۴	۴۷۱۲۸۴	۵۳۹۲۳	۲۰۴۷۸	-۶۲.۰۳	۲		-۲
نیوی	۲۵۳۲۸۰۰	۷۷۲۶۸۸	۸۱۸۲					
کربوک	۱۰۷۶۹۲۸	۴۳۷۱۴۳						
جمسوع	۶۸۲۹۸۳۹	۲۵۵۸۸۱۳	۸۵۶۰۵	۲۸۹۹۳	-۶۶.۱۴	۲		۲
بغداد	۵۵۹۸۲۵۹	۱۶۲۰۰۶۷	۴۶۶۱۳۷	۳۱۴۷۴۸	-۳۲.۴۸	۱۷	۲۷	۱۰
عراق	۲۵۰۲۹۳۹۲	۹۶۲۹۶۰۱	۱۵۰۰۸۳۲	۸۸۵۳۱۹	-۴۱.۰۲	۵۴	۷۳	۱۹

جدول شماره ۴: مقایسه آرای جریان صدر در انتخابات ۲۰۱۸ و ۲۰۲۱

ردیف	فهرست انتخاباتی تحالف فتح ۲۰۱۸	رهبر	فهرست انتخاباتی ۲۰۲۱
۱	منظمة بدر	هادی فرحان عبدالله العامری	
۲	حرکت الصادقون	عدنان فیحان موسی الدلیمی	
۳	الحرکت الاسلامیة فی العراق صند الوطنی	احمد جاسم صابر الاسدی	
۴	المجلس الاعلی الاسلامی	همام باقر عبدالمجید الریبعی	
۵	منظمة العمل الاسلامی	محمد جاسم محسن الاسدی	
۶	حرکت الجهاد والبناء	حسن راضی کاظم الساری	
۷	تجمع عراق المستقبل	ابراهیم محمد علی بحر العلوم	تجمع عراق المستقبل
۸	تجمع العدالة والوحدة	عامر حسین جاسم الفایز	تجمع العدالة والوحدة
۹	حرکت ۱۵ شعبان الاسلامیة	رزاق یاسر مطهر الموسوی	تحالف الامل الوطنی
۱۰	التجمع الشعبی المستقل	فلاح حسن یاسین الجزائری	حرکت حقوق
۱۱	حزب المهینین للاعمار	محمد صاحب خلف الدراجی	حزب المهینین للاعمار
۱۲	تجمع کفیی صرخة للتغییر	رحیم صیهدو لازم الدراجی	حرکت کفیی
۱۳	کلتة الوفاء والتغییر	اسکندر جواد حسن وتوت	کلتة الوفاء والتغییر
۱۴	تجمع الشیخ الیدیقراطی	حنین محمود احمد القادو	عدم شرکت در انتخابات
۱۵	حرکت الصدق والعتاة	مرتیعی علی حمود الساعدی	عدم شرکت در انتخابات
۱۶	حزب الطلیعة الاسلامی	خضیر عباس ثوینی الامارة	عدم شرکت در انتخابات
۱۷	کلتة منتصرون	مهدی علی جابر المکصومی	عدم شرکت در انتخابات
۱۸		بیان جبر-جدانشده از مجلس اعلی	حرکت انجاز
۱۹		غضنفر الطیغ (جدانشده از فتح)	المنتج الوطنی
۲۰	جدانشدهگان از تحالف فتح انتخابات ۲۰۱۸	حاج ابو علی الدراجی	تیار التحدی
۲۱		عامر حسین جاسم	تحالف تصمیم
۲۲		احمد جاسم صابر الاسدی	سندالوطنی
۲۳	جریانی که در مجلس چهارم به تحالف فتح پیوستند.	فالح فیاض	تحالف العقد الوطنی
۲۴		زهرة البیجاری	حرکت بلادی الوطنیة
۲۵		اراس حبیب	کنگره ملی عراق

جدول شماره ۵: مقایسه فهرست انتخاباتی فتح ۲۰۱۸ و ۲۰۲۱

نام ائتلاف / گروه	نماینندگان ائتلاف	نماینندگان ائتلاف	تغییرات	جمع کرسی های فتحی های
بغداد	۵۵۹۸۲۵۹	۱۶۲۰۰۶۷	۳۱۴۷۴۸	۱۳۴۴۴۰
جمع	۲۵۰۲۹۳۹۲	۹۶۲۹۶۰۱	۸۸۵۳۱۹	۸۶۲۷۹۶

جدول شماره ۶: مجموع آرای و کرسی های فراکسیون فتح مجلس ۲۰۱۸ در پارلمان ۲۰۲۱

استان	تعداد کرسی	تحالف فتح	تجمع اسناد الوطنی	تحالف	تجمع	تحالف	تحالف	تعداد کرسی
بصره	۲۵	۳	۱	۵	۱	۵	۹	۱۱
مشق	۷						۲	۰
میسان	۱۰						۷	۲
ذی قار	۱۹						۹	۳
قادسیه	۱۱						۳	۰
بابل	۱۷	۲					۲	۲
واسط	۱۱+۱	۱					۵	۱
نیف	۱۲						۵	۱
کربلا	۱۱						۴	۱
جمسوع	۱۲۴	۸					۴۶	۱۱
انبار	۱۵							
صلاح الدین	۱۲	۱					۱	۱
دیالی	۱۴	۳					۲	۳
نیوی	۳۱+۳	۱					۲	۳
کربوک	۱۲+۱	۱					۱	۲
جمسوع	۸۷	۶					۱	۲
بغداد	۶۹+۲	۳					۲۷	۴
عراق	۳۲۹	۱۷					۷۳	۳۲

جدول شماره ۷: مجموع کرسی های فراکسیون فتح مجلس ۲۰۱۸ در پارلمان ۲۰۲۱ (به تفکیک گروه/استان)

نام استان	واجدین شرایط	میزان شرکت کنندگان	تحالف صدر	تحالف	تجمع	تحالف	تعداد کرسی های
بصره	۱۸۶۹۲۳۸	۶۶۱۲۶۴	۱۲۱۱۰۳	۷۸۶۵۷	۱۹۵۵۹۷	۲۴۰۲۲۲	۹
مشق	۵۳۷۲۴۲	۲۰۴۸۰۸	۷۱۰۵۸	۱۷۶۶۵	۱۸۸۸۹	۲۸۰۱۱	۲
میسان	۷۵۳۰۰۹	۲۷۴۰۲۶	۱۳۴۴۴۰	۱۰۵۲۷۵	۳۰۷۱۰	۳۵۸۴۹	۷
ذی قار	۱۳۳۳۸۱۷	۴۸۱۰۵۶	۱۵۷۷۶۳	۷۵۶۴۵	۵۲۸۰۶	۶۳۴۰۶	۹
قادسیه	۹۳۰۲۵۱	۳۰۱۲۷۶	۷۳۲۹۴	۳۳۴۰۶	۵۴۲۸۲	۶۰۴۱۳	۳
بابل	۱۳۳۹۸۲۳	۵۲۴۷۳۸	۱۳۳۰۰۱	۹۵۵۸۹	۷۹۳۵۰	۹۲۱۵۶	۲
واسط	۸۸۶۷۹۰	۳۴۳۳۶۵	۱۰۱۴۰۲	۵۶۳۶۴	۳۶۰۳۶	۲۹۳۵۲	۱
نیف	۹۶۶۶۹۹	۳۲۲۹۸۶	۹۲۲۱۹	۶۳۹۵۴	۳۲۹۳۹	۳۸۶۹۲	۵
کربلا	۷۸۷۹۱۶	۳۰۶۲۶۹	۷۴۸۲۰	۵۱۰۰۵	۵۴۹۷۶	۵۵۰۷۹	۴
جمسوع	۹۴۱۴۸۰۵	۳۳۳۹۷۸۸	۹۴۹۰۹۰	۵۴۱۵۶۰	۵۵۵۷۸۵	۶۶۳۲۸۲	۲۶
انبار	۱۱۳۱۳۸۲	۴۶۰۳۵۱	۷۶۸۴	۸۵۱۵	۷۸	۱۸۵۶۱	۱۶
صلاح الدین	۹۷۸۲۵۵	۴۱۷۳۴۷	۱۵۸۱۶	۸۵۱۵	۳۴۶۵۰	۵۵۵۸۴	۱
دیالی	۱۱۱۰۵۰۴	۴۷۱۲۸۴	۵۳۹۲۳	۲۰۴۷۸	۸۸۶۰۰	۹۶۴۶۱	۳
نیوی	۲۵۳۲۸۰۰	۷۷۲۶۸۸	۸۱۸۲		۳۸۲۴۳	۹۳۰۷۳	۱
کربوک	۱۰۷۶۹۲۸	۴۳۷۱۴۳			۱۱۰۷۳	۲۱۳۲۸	۱
جمسوع	۶۸۲۹۸۳۹	۲۵۵۸۸۱۳	۸۵۶۰۵	۲۸۹۹۳	۱۷۲۷۴۲	۲۸۵۰۰۷	۶
بغداد	۵۵۹۸۲۵۹	۱۶۲۰۰۶۷	۴۶۶۱۳۷	۳۱۴۷۴۸	۱۳۴۴۴۰	۱۶۱۳۳۲	۲۷
جمع	۲۵۰۲۹۳۹۲	۹۶۲۹۶۰۱	۱۵۰۰۸۳۲	۸۸۵۳۱۹	۸۶۲۷۹۶	۱۱۱۴۴۶۱	۷۳

جدول شماره ۸: جدول مقایسه های آرای دو جریان صدر با ائتلاف فتح و گروه های منشعب از آن و فراکسیون فتح مجلس چهارم در انتخابات ۲۰۲۱